

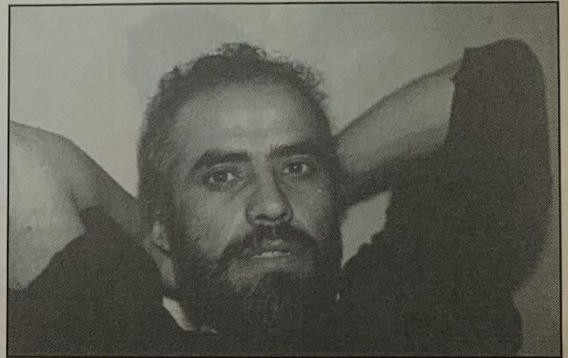
GETUIGENIS

Chili

Terug naar
het zieke vaderland

Antonio Maldonado kwam november '73 uit Chili in België aan als politiek vluchteling. Na negentien jaar ging hij terug naar zijn land. Om er te getuigen over de moord op zijn vader en broer. Ontgoocheld kwam hij terug.

Antonio Maldonado ging in Chili getuigen over de schendingen van de mensenrechten na de staatsgreep van 1973 en gaat volgend jaar, na 20 jaar, opnieuw in zijn vaderland wonen.

Mijn beroep: theatertechniker. Al tien jaar. Mijn grootste werkervaring deed ik op in België. Ik was 22 toen ik hier kwam. Ik ging direct in een fabriek werken. In Chili werkte ik drie jaar in een landbouwcoöperatieve. Ik leerde via de RVA het Nederlands en volgde avondschool elektriciteit. In '81 kwam ik terecht bij de Internationale Nieuwe Scène. Van manasje van alles werd ik chef theatertechniek. Ik moet dan ook alles doen: decors, belichting, vrachtwagenchauffeur, toneelmeester, elektricien, geluidsman,... Ik ben vast aangenomen, heb er veel geleerd, maar heb er ook enorm veel uren in gestoken.

September 1973

Ik heb Christina, mijn vrouw, in Chili leren kennen. We trouwden, maar konden slechts 15 dagen samen zijn.

Wat ik tot nu toe nog niet begrijp is hoe men van het ene op het andere moment zo kan overslaan: je vriend wordt je beul!

Toen kwam de staatsgreep. Twee broers, mijn vader en ik werden opgepakt. Eén dag werden we opgesloten in een kazerne. Dan brachten ze mij naar het stadion in Santiago. De nacht van 19 september '73 werd ik met nog enkele andere mensen weggevoerd om vermoord te worden. Ik kon ontsnappen. Al de anderen werden gelijkwideerd, ook mijn broer. Enkele uren later werd ik terug opgepakt door een andere patrouille. De volgende nacht: hetzelfde scenario. Ditmaal brachten ze ons naar het Andesgebergte. Aan een riviertje moesten we uitstappen. Ik ben in de rivier gesprongen, verloor al mijn kleren en heb zo tot 's morgens gewacht. Al de anderen waren vermoord. Dacht ik. Later vernam ik dat er nog één iemand was kunnen ontsnappen. Ik ben

nog even in Santiago gebleven. In de clandestiniteit. Intussen was er wel een heel netwerk ontstaan om slachtoffers te helpen. Dat gebeurde door ambassadepersoneel. Zo kwam ik in België. Mijn vader hadden ze al vermoord in de kazerne. Ze hebben hem dood op straat gevonden, de moordenaars hebben ze nooit kunnen vinden.

Opgepakt

Mijn vader was vakbondsleider. Het goed recht van iedereen in een democratie. Ik was bij de MIR (Movimiento de la Izquierda Revolucionaria; beweging voor revolutionair links). Wie werd er opgepakt? De toestand was onvoorstelbaar chaotisch. Wij werden verraden. Er waren veel mensen die doorsloegen: foltering. Vooral omdat militanten dikwijls heel jong waren.

Drie dagen lag ik aan handen en voeten gebonden in het stadion. Constant geslagen. Brute foltering. Wat is verraad? Ik heb mezelf heel diep leren kennen. Sommige momenten wist ik dat ik het niet lang meer zou uithouden. En dan hield men even op, of men begon met een andere vraag. Adempauze. Gelukkig beseften de militairen dat niet. Ik heb mijn militaire dienstplicht vervuld. Ik had er goede vrienden. Wat ik tot nu toe nog niet begrijp is hoe men van het ene op het andere moment zo kan overslaan: je vriend wordt je beul!

Schuldgevoel

Ik heb vrouwen in het stadion zien maar vooral horen verkrachten. Mijn broer is vermoord toen ik ontvluchtte. Ik voel me schuldig. Toch was ik machteloos. Ik weet dat ik niets kon doen. Die pijn blijft. Die pijn knaagt. Onze utopie was: een betere maatschappij zonder iemand te kwetsen. Wat een enthousiasme. En ineens was alles kapot. Ik heb mensen zien gek worden!

Ik kwam in België terecht. Ik had zoveel haat in mij. Ik slikte het allemaal in. Voor mij geen interviews, voor mij geen medelijden. Ik moest opnieuw beginnen. Ik wilde samenleven met de Belgen, gelukkig zijn. Maar ik raakte

vervreemd van mezelf. Nu wil ik erover praten. De haat voor de militairen is weg. Ik heb medelijden met hen. Hoe moeten zij verder leven? Hoe verwerken zij die smerelapperij?

Rechten

Ik beloofde aan mijn broer om niet te zwijgen. De mensheid moet weten wat er gebeurd is. Ik ging terug naar Chili. Om te getuigen. Het was niet eenvoudig. Ik had schrik, ik had geen geld. Wat zou het uithalen? Uiteindelijk blijft de militaire macht in Chili intact. Ik ben vertrokken met de grote illusie dat de moordenaars voor de rechtbank zouden gedaagd worden. Maar dat is niet zo. Niemand durft iets te onderzoeken bij de militairen zelf. Men heeft alleen de moed om ons, slachtoffers, te ondervragen. De moordenaars blijven onbekend. Noch de politie, noch de rechters durven de militairen aan de tand voelen. Het heeft dus weinig zin om te getuigen, tenzij symbolisch.

Getuigenis

Het proces was voor mij een totale desillusie. Ik dacht voor een tribunaal te spreken. Nee. Ik moest op een politiebureau mijn verhaal komen doen, na drie maand wachten. En voor een oververmoeide secretaresse. Ik heb heel algemeen verteld wat er gebeurd was. Dat was het. Ook achteraf heb ik niets meer vernomen. Zelfs niet van de advocaat die achter deze processen stond. België is voor hen veel te ver.

Toch wil ik nog terug gaan om te getuigen. Ik ben bereid alles te doen. Vooral voor diegene die nog vermist zijn. Dat niet alles voor niets is geweest. Getuigenissen moeten blijven bestaan, feiten moeten op papier komen.

Toekomst

Chili is een zieke maatschappij. Van de ene op de andere dag kan er alles terugomslaan. De wonden blijven groot. De jongeren die 20 jaar onder de dictatuur hebben geleefd, koesteren een veel grotere haat tegen de militairen dan de politieke vluchtelingen. Dat

is de paradox van Chili. Niemand weet nog wat de goede weg is. De politiek is zo verziekt. Politiekers van voor en tijdens Allende zitten nu terug op hun post. Terwijl ze op het moment van de staatsgreep gewoon gevlucht zijn naar het buitenland. En het volk verkiest hen terug! Men spreekt over verzoening met de militairen. Maar aan mij hebben ze nooit iets gevraagd. Voor ik ga samen zitten met de militairen wil ik eerst een aantal eisen stellen.

Nu nog zijn er moeders die 's nachts de deur openlaten voor hun "verdwenen" kind, man,... en hopen op hun terugkeer!

Eisen

Het moorden kan ik vergeven. Door wraak krijg ik mijn vader en broer niet terug. Maar er zijn nog een 2000 vermisten. Hun lijk ligt ergens. De militairen weten waar. Dus als zij verzoening willen, dan moeten ze het verleden opklaren. Het is onmenselijk iemand 20 jaar te missen. Nu nog zijn er moeders die 's nachts de deur openlaten voor hun verdwenen kind, man,... en hopen op hun terugkeer!

Politiekers schrikken van die eis. Zij vergeten dat de "verdwenenen" familieleden hebben!

Ik wil ook dat de beklagden in de beklagdenbank staan.

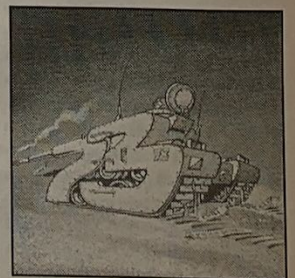
En ik wil dat er iets gebeurt rond de politieke gevangenen die nu nog altijd vastzitten. Meestal zonder proces. Zelfs als de president gratie verleent, kunnen deze mensen niet vrij komen. Want daar is eerst een proces voor nodig! Er worden ook mensen vrijgelaten op voorwaarde dat zij het land verlaten. Dat is een grote straf. Je wordt afgesneden van al je wortels, van je familie, je vrienden, je werk,... Hoe langer je in het

buitenland verblijft, hoe erger die straf wordt.

Terugkeer

In '93 ga ik terug naar mijn land. Met mijn vrouw en kind. Er is daar nog verschrikkelijk veel armoede. Nog zoveel mensen die hopen op een betere maatschappij. Ik wil een kleine landbouwcoöperatieve beginnen. Ik ga terug ondanks het risico, de vele problemen. Ik weet dat ik van nul moet beginnen. Ik heb slechts een project op papier en hoop op veel ondersteuning van de mensen hier.

ANNIE ANDRIESEN

Chili, september 1973: de rechten van de mens werden gewoon platgewalst [tekening Ever, geschenk aan Amnesty voor haar dertigste verjaardag].